

Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού

Τα απίθανα μολύβια

Τετράδιο Εργασιών

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Τόμος 2ος

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το
Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ευάγγελος Ιντζίδης, *Εκπαιδευτικός*
Αθανάσιος Παπαδόπουλος,
Εκπαιδευτικός
Αριστοτέλης Σιούτης,
Εκπαιδευτικός
Αικατερίνη Τικτοπούλου,
Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Αθανάσιος Τριλιανός,
Καθηγητής του Πανεπ. Αθηνών
Μαρία Καπετανίδου,
Σχολική Σύμβουλος
Μιχαήλ Αργύρης, *Εκπαιδευτικός*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Χρήστος Δήμος,
Ζωγράφος - Σκιτσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Βουβονίκος Βασίλειος, *Φιλολόγος*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου

Χρήστος Παπαρίζος,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Σταθοπούλου Αλεξάνδρα,
Εκπαιδευτικός

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας
Αποφ. 16158/6-11-06 και
75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Ευάγγελος Ιντζίδης
Αθανάσιος Παπαδόπουλος
Αριστοτέλης Σιούτης
Αικατερίνη Τικτοπούλου**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

Γλώσσα Γ' Δημοτικού

Τα απίθανα μολύβια

Τετράδιο Εργασιών

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Τόμος 2ος

Οι ακροβάτες της θάλασσας

Μία ή πολλές;

✓ **1** Γράψε τα άρθρα (της ή τις) που λείπουν.

Τα δελφίνια ζουν σε όλες .....
θάλασσες ..... γης. Είναι μεγαλό-
σωμα και τα αναγνωρίζουμε από
το πτερύγιο ..... ράχης τους που
μοιάζει με μισοφέγγαρο. Λατρεύουν
..... σουπιές και τα καλαμάρια.
Πολλές φορές πλησιάζουν .....
ακτές αναζητώντας τη συντροφιά
των ανθρώπων. Κολυμπούν με
μεγάλη ταχύτητα, γι' αυτό έχουν
χαρακτηριστεί ως οι πρωταθλητές
..... κολύμβησης.

- Σε ποια πτώση βρίσκονται τα άρθρα που έγραψες; Συμβούλεψου τον πίνακα της κλίσης

των θηλυκών στη σελίδα 103
του 2ου τόμου του βιβλίου σου.

Δελτίο ταυτότητας του δελφινιού

2 Συμπλήρωσε το δελτίο ταυτότητας του δελφινιού με βάση τις πληροφορίες των κειμένων του βιβλίου σου.

Δελτίο ταυτότητας

Φωτ/φία:
αρχείο Δελφίς

Κοινό όνομα: **δελφίνι**

Μήκος:.....

Χρώμα:.....

Χαρακτηριστικά του σώματος:

.....

.....

.....

.....

Συνήθειες/συμπεριφορά:.....

.....

.....

.....

.....

Αγαπημένο φαγητό: .....

.....

Κύριες απειλές: .....

.....

.....

Ζώα που απειλούνται

3 Η τάξη ετοιμάζει μια φωτογραφική έκθεση με θέμα: «Τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση στην Ελλάδα». Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να συγκεντρώσει φωτογραφίες και πληροφορίες για το ζώο που διαλέγει.

Με τις πληροφορίες που θα συγκεντρώσετε, να συμπληρώσετε το Δελτίο Ταυτότητας που θα συνοδεύει τις φωτογραφίες σας.

Μπορείς κι εσύ να βοηθήσεις

4 Συμπλήρωσε το παρακάτω έντυπο του WWF για την υιοθεσία ενός ζώου.

Ναι, θέλω να γίνω μέλος στο Panda club!

Χρησιμοποίησε αυτό το έντυπο για να υιοθετήσεις ένα ζώο, στέλνοντας το ποσό που θέλεις μέσω πιστωτικής κάρτας, τραπεζικής επιταγής, κατάθεσης σε τραπεζικό λογαριασμό ή με την ταχυπληρωμή του WWF μέσω του ταχυδρομείου.

**Προσφέροντας ποσό από €25
και πάνω ετησίως γίνεσαι
μέλος στο Panda club.**

Σ' ευχαριστούμε.

**WWF Ελλάς
Παγκόσμιο Ταμείο
για τη Φύση
Φιλελλήνων 26
105 58 Αθήνα
Τηλ.:210 33 14 893
Fax.:210 32 47 578
webmaster@wwf.gr
www.wwf.gr**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:.....

.....

ΟΔΟΣ:.....

ΑΡΙΘΜΟΣ:..... Τ.Κ.: .....

ΠΟΛΗ/ΠΕΡΙΟΧΗ:.....

ΤΗΛ .....

e-mail .....

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ: .....

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΟΥΣ

(εάν είσαι ήδη): .....

Υιοθετώ: Τσακάλι Αετό
 Δελφίνι

Προσφέρω: €25 €40
 120 € (ομαδική/σχολική)
 € ..... (άλλο ποσό)

Τι έχω καταφέρει

Βάζω **X** σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω **X** σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

Ξεχωρίζω και γράφω σωστά τα άρθρα **της** και **τις**.

- Γράφω τα κύρια σημεία της περιγραφής ενός ζώου.
- Συμπληρώνω ένα έντυπο.

Γη και θάλασσα

Γνωρίζω την Ελλάδα

- ✓ **1** Βάλε κόμμα (,) όπου χρειάζεται για να διαβάσεις σωστά το παρακάτω κείμενο του τουριστικού οδηγού της Πελοποννήσου.

Η Πελοπόννησος η μεγαλύτερη χερσόνησος της Ελλάδας διαθέτει εντυπωσιακές οροσειρές αλλά και μαγευτικές παραλίες. Καύχημά της είναι επίσης κάποιοι από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους του κόσμου με γνωστότερους αυτούς της Επιδαύρου των Μυκηνών της Ολυμπίας και του Μυστρά.

2 Βάλε τελεία (.) και αποσιωπητικά (...) στο κείμενο της κάρτας.

Πολλούς χαιρετισμούς από
την πανέμορφη Μάνη
Περνάμε υπέροχα στο χωριό
της γιαγιάς
Και πού δεν πήγαμε
Όσο για τη φιλοξενία; Δε βρίσκω
λόγια

Συντροφιά με ένα ποίημα

3 Η Μαρία ήθελε να γράψει ένα ποίημα για τον ουρανό. Άρχισε, λοιπόν, να σκέφτεται με τι μοιάζει ο ουρανός τη νύχτα και την ημέρα, τι βλέπουμε στον ουρανό, πώς αλλάζει ο ουρανός όταν έχουμε χειμώνα και πώς όταν έχουμε καλοκαίρι.

Η Μαρία ξεκίνησε το ποίημά της. Βοήθησέ τη να το συνεχίσει.

Ο ουρανός τις νύχτες του καλοκαιριού είναι καλός με .....

.....

.....

.....

.....

Ο ουρανός τις μέρες του καλοκαιριού είναι καλός με .....

.....
.....
.....
.....

Γράφω ένα ποίημα

4 Διάλεξε ένα χώρο.

Για παράδειγμα, έναν κήπο,
ένα λιβάδι, μια παραλία. Φαντάσου
τι μπορεί κανείς να συναντήσει εκεί
και σημείωσέ τα στην παρακάτω
λίστα.

Χώρος:.....

Τι βλέπεις; Τι συναντάς; .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

**Τώρα μπορείς να γράψεις σε
ένα φύλλο χαρτί και εσύ το δικό
σου ποίημα ξεκινώντας με
τον τρόπο που ξεκινά και
το ποίημα του Τίτου Πατρίκιου.**

**Διαβάστε τα ποιήματά σας
στην τάξη και φτιάξτε με αυτά
ένα βιβλίο για τη βιβλιοθήκη σας.**

Οι μικροί ταξιδιώτες ανεβαίνουν στο βουνό

Παραλία Ναυάγιο, Ζάκυνθος

**Φωτ/φία: από
το περ. *Olympic
Motion* της Ο.Α.**

**Απότομα, κοφτερά βράχια
με πυκνή βλάστηση ζώνουν
περιμετρικά τη μικρή παραλία
στον όρμο του Αγίου Γεωργίου
των Γκρεμνών. Ένα ναυάγιο
πλοίου προσθέτει μία παραμυθένια**

ΠΙΝΕΛΙΑ στο εντυπωσιακό σκηνικό.
Η ευκολότερη προσέγγιση είναι με
τουριστικό πλοiάριο από τη θάλασ-
σα. Δεν είναι τυχαίο ότι η παραλία
Ναυάγιο με την κατάλευκη άμμο
και τα γαλαζοπράσινα νερά
συμπεριλαμβάνεται στις λίστες
των πιο όμορφων προορισμών
του πλανήτη.

*Ελληνικά νησιά: οι 10 καλύτερες
παραλίες, από το περιοδικό
Ολυμπιακής Αεροπορίας*

1 Φαντάσου ότι είσαι ένας από
τους επισκέπτες της παραλίας.

- Τι βλέπεις;
- Τι ακούς;
- Τι μυρίζεις;
- Τι γεύεσαι;
- Τι αγγίζεις;
- Τι αισθάνεσαι;

2 Σε συνεργασία με την ομάδα σου να υπογραμμίσεις τα επίθετα που περιγράφουν το παραπάνω τοπίο. Ποια άλλα επίθετα θα μπορούσες να χρησιμοποιήσεις στη θέση τους;

Όταν και όπως...

3 Διάβασε το παρακάτω κείμενο αντικαθιστώντας το **σαν** με το **όταν** ή το **όπως**, ανάλογα με τη σημασία που έχει κάθε φορά. Στη συνέχεια υπογράμμισε τις παρομοιώσεις του κειμένου.

Σαν έφτασαν σε μια βρύση με πλατάνια, τα παιδιά κάθισαν να ξεκουραστούν και να φάνε.
– Πεινάω σαν λύκος! Ο καθαρός αέρας του βουνού μου άνοιξε την όρεξη! είπε ο Φουντούλης και

άνοιξε με ανυπομονησία το σακίδιό του. Σαν είδε όμως ότι το φαγητό του δεν ήταν μέσα, μουρμούρισε μισοκλαίγοντας:

– Ξέχασα το φαγητό μου στο σπίτι!

Τα παιδιά γέλασαν με το πάθημά του, αλλά τον λυπήθηκαν.

– Μην ανησυχείς. Θα σου δώσουμε από το δικό μας φαγητό, είπε ο Φάνης. Αλλά με έναν όρο:

να περπατάς πιο γρήγορα στο δρόμο και όχι σαν χελώνα, γιατί δεν πρόκειται να φτάσουμε ποτέ στις καλύβες!

Γράφω τις εντυπώσεις μου

4 Είσαι και εσύ ένας μικρός ταξιδιώτης. Θέλεις να παρουσιάσεις στην τάξη έναν τόπο τον οποίο επισκέφτηκες, με σκοπό να παρακινήσεις τους συμμαθητές σου

να τον επισκεφτούν κι αυτοί. Γράψε στο τετράδιό σου πώς είναι αυτός ο τόπος και τι σου έκανε εντύπωση. Μπορείς να συνοδέψεις το κείμενό σου με φωτογραφίες και εικόνες.

Τι έχω καταφέρει

Βάζω **X** σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω **X** σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

- Βρίσκω τις παρομοιώσεις σε ένα κείμενο.
- Συνοδεύω τα ουσιαστικά με επίθετα που ταιριάζουν.
- Παρουσιάζω τις εντυπώσεις μου από έναν τόπο.

Ο κόσμος γύρω μας

- 1 Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης
- 2 Τα χαρτιά ανακυκλώνονται!
- 3 Το τετράδιο ζωγραφικής

Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης

Προστατεύω τα δέντρα

1 Οι μαθητές ενός σχολείου της πόλης έφτιαξαν την παρακάτω αφίσα για την προστασία των δέντρων.

- Τα δέντρα δίνουν οξυγόνο.
- Τα φύλλα των δέντρων μάς χαρίζουν σκιά.
- Προστατέψτε τα δέντρα. Ομορφαίνουν τη ζωή μας.

7ο ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Με το κείμενο της αφίσας, οι συμμαθητές της Σόνιας αποφάσισαν να φτιάξουν πινακίδες, για να

τις κρεμάσουν στα δέντρα του οικοπέδου που υιοθέτησαν. Επειδή ήθελαν να προσέξουν οι κάτοικοι της περιοχής το κάθε δέντρο ξεχωριστά, έγραψαν το κείμενο της αφίσας στον ενικό αριθμό.

Το .....

Τα φύλλα του .....

Προστατέψτε το .....

2 Στα παραπάνω κείμενα της αφίσας και της πινακίδας, υπογράμμισε τη λέξη δέντρο στις πτώσεις που τη συναντάς. Γράψε τις λέξεις που υπογράμμισες στο διπλανό πίνακα.

	►► Ενικός αριθμός	►► Πληθ/κός αριθμός		
Ονομαστική (<i>ΠΟΙΟ;</i> <i>ΠΟΙΑ;</i>)	ΤΟ	ΤΑ		
Γενική (<i>ΠΟΙΑΝΟΥ;</i> <i>ΠΟΙΑΝΩΝ;</i>)	ΤΟΥ	ΤΩΝ		
Αιτιατική (<i>ΤΙ;</i>)	ΤΟ	ΤΑ		
Κλητική (<i>Κάλεσέ το,</i> <i>Κάλεσέ τα</i>)	–	δέντρο	–	δέντρα

«Μου αρέσει να φροντίζω
το οικόπεδο, να σκαλίζω
τα δέντρα, να ποτίζω
το χορτάρι με το λάστιχο,
να καθαρίζω το σπιτάκι
για τα πουλιά».

Τα ουδέτερα ουσιαστικά που
τελειώνουν σε **-ο** γράφονται
με όμικρον (**ο**).

Τα ουδέτερα ουσιαστικά
που τελειώνουν σε **-ι** γράφο-
νται με γιώτα (**ι**). Πρόσεξε όμως
τις λέξεις βράδ**υ**, δάκρ**υ**, δίχ**υ**.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ίζω**
γράφονται με γιώτα (**ι**). Προσοχή
στα ρήματα δαν**εί**ζω, δακρ**ύ**ζω,
αθρ**οί**ζω.

✓ **3** Η δασκάλα έδωσε στα παιδιά οδηγίες για τη φροντίδα των δέντρων και των λουλουδιών. Για να τις διαβάσεις, γράψε τα γράμματα που λείπουν.

- Την άνοιξη και ιδιαίτερα το καλοκαίρ_ να ποτίζετε τα δέντρα, τα λουλούδ_α και το χορτάρ_ κάθε βράδ_.
- Να καθαρίζετε το οικόπεδ_ και να σκαλίζετε τακτικά τα παρτέρ_α.
- Για να προστατέψετε τα δεντράκ_α, περιφράξτε τα με πλαστικό δίχτ_.

✓ **4** Μοίρασε τις δουλειές στα αγόρια και στα κορίτσια.

- Τα ..... ποτίζουν τα λουλούδια και τα δέντρα. Ανέλαβαν, δηλαδή το πότισμα.

- Τα ..... καθαρ..... και σκαλ..... τα παρτέρια. Ανέλαβαν, δηλαδή το καθάρ..... και το σκάλ..... .

Πρόσεξε ότι το **ι** ταξιδεύει σε όλες τις λέξεις της ίδιας οικογένειας:
πο**ι**ζω – πό**ι**σμα,
καθα**ρ**ίζω – καθα**ρ**ίστρια.

Η τάξη μου αποφασίζει

5 Στην τάξη σου θα συζητήσετε προτάσεις για την υιοθεσία χώρων του σχολείου ή της περιοχής σας. Αυτό σημαίνει πως οι χώροι αυτοί θα προστατεύονται από εσάς. Σε συνεργασία με την ομάδα σου ετοίμασε μια πρόταση που θέλεις να κάνεις στην τάξη και αιτιολόγησέ την.

**Ποιο χώρο θέλεις να προστατεύσει
η τάξη σου;**

**Θα ήθελα να προτείνω στην τάξη
την υιοθεσία: .....**

.....
.....
.....

**Αιτιολόγησε την πρότασή σου.
Προτείνω αυτό το χώρο επειδή**

.....
.....
.....
.....

**Ποια είναι η κατάσταση τώρα;
Στο χώρο αυτό .....**

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

**Πώς θα ήθελες να γίνει ο χώρος
αυτός;
Ο χώρος αυτός μπορεί να αλλάξει.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Τι έχω καταφέρει

Βάζω **X** σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω **X** σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

- Κλίνω ένα ουδέτερο ουσιαστικό σε **-ο**.
- Γράφω σωστά τα ουδέτερα σε **-ι**.
- Γράφω σωστά τα ρήματα σε **-ίζω**.
- Αιτιολογώ την πρόταση που κάνω.

Τα χαρτιά ανακυκλώνονται!

Ανακυκλώνοντας...

1 Στο κείμενο του κουκλοθέατρου υπάρχουν οι σύνθετες λέξεις:

χαρτοσακούλα, χαρτοπολτός,
χαρτόκουτο, χαρτοποιία

Ταξινόμησέ τις ανάλογα με τη σημασία τους στις παρακάτω κατηγορίες.

Λέξεις που σημαίνουν προϊόντα από χαρτί

.....

Λέξεις που έχουν σχέση με την παραγωγή χαρτιού

.....

✓ **2** Ένα σχολείο της περιοχής σου διακρίθηκε για τις δραστηριότητες που ανέπτυξε στον τομέα της ανακύκλωσης. Για να μπορέσεις να διαβάσεις τη σχετική ανακοίνωση στην τοπική εφημερίδα, συμπλήρωσε τις καταλήξεις των ρημάτων.

Σας ανακοινώνουμε ότι το 2ο Δημοτικό Σχολείο βραβεύτηκε από την Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης για τις δραστηριότητες που αναπτύσσει. Το 2ο Δημοτικό Σχολείο όχι μόνον ανακυκλ _____ χαρτί και αλουμίνιο, αλλά και ενημερ _____ τους συμπολίτες μας για τη χρησιμότητα της ανακύκλωσης. Οι μαθητές του σχολείου μαζί με τους δασκάλους τους οργαν _____ διάφορες εκδηλώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

✓ **3** Διάβασε την προηγούμενη ανακοίνωση και συμπλήρωσε τις προτάσεις:

Το 2ο Δημοτικό Σχολείο βραβεύτηκε για τη συμμετοχή του:

- στην ..... χαρτιού και αλουμινίου.
- στην ..... των πολιτών για τη χρησιμότητα της ανακύκλωσης.
- στην ..... εκδηλώσεων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ώνω** γράφονται με δύο **ω**. Το **ω** ταξιδεύει σε όλες τις λέξεις της ίδιας οικογένειας.

ανακυκλώ**νω**
ανακύκλω**ση** – ανακυκλω**μέ**νο

4 Αρκετές φορές, οι άνθρωποι ανακυκλώνουν πράγματα χρησιμοποιώντας τα με άλλον τρόπο. Έτσι, ένα βαζάκι μαρμελάδας μπορεί να γίνει ανθοδοχείο κι ένα κουτί από παπούτσια να είναι η καλύτερη κρυψώνα για τις συλλογές σου.

Γράψε κάποια πράγματα που έχετε ξαναχρησιμοποιήσει στο σπίτι ή στο σχολείο.

- Αντικείμενο

.....

Νέα χρήση

.....

- Αντικείμενο

.....

Νέα χρήση

.....

- Αντικείμενο
-

Νέα χρήση

- Αντικείμενο
-

Νέα χρήση

Μια αφίσα για την ανακύκλωση

5 Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων τύπωσε τη διπλανή αφίσα για να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες για την ανακύκλωση.

Σε μια αφίσα βλέπουμε

- τη λέξη που δείχνει το θέμα της (**Ανακύκλωση**)
- ένα σύντομο κείμενο-σύνθημα για να το διαβάσουμε και να θελήσουμε να κάνουμε κάτι (**γιατί το περιβάλλον είναι υπόθεση όλων μας**)
- μια εικόνα που τραβάει την προσοχή μας
- ποιος εκδίδει την αφίσα (**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**)

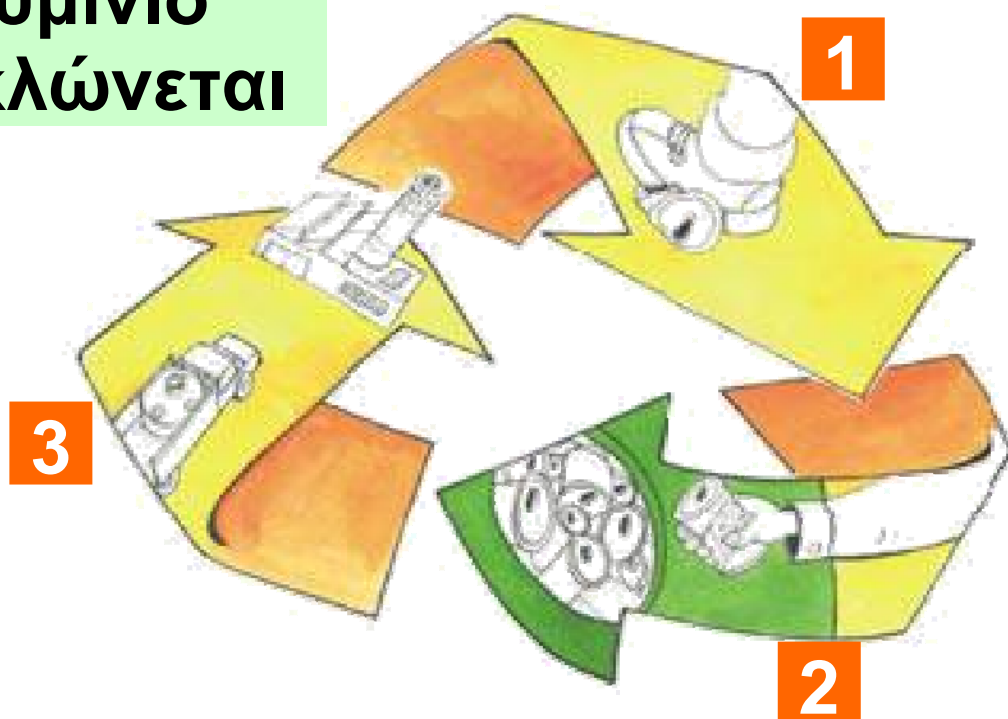

Φτιάχνουμε τη δική μας αφίσα

6 Το σχολείο σας οργανώνει ένα πρόγραμμα ενημέρωσης μαθητών και γονέων γύρω από την ανακύκλωση. Φτιάξε με τους συμμαθητές της ομάδας σου μια αφίσα για τη χρησιμότητα της ανακύκλωσης.

Τα σκουπίδια δεν είναι για πέταμα

Το αλουμίνιο ανακυκλώνεται

1 Μαζεύουμε τα άδεια κουτάκια από τα αναψυκτικά και τα πιέζουμε για να μην πιάνουν χώρο.

2 Τα ρίχνουμε στους ειδικούς κάδους για την ανακύκλωση αλουμινίου.

3 Το φορηγό τα μεταφέρει στο εργοστάσιο. Εκεί τα λιώνουν και τα ξανακάνουν καινούρια..

Γνωρίζεις ότι...

- Το αλουμίνιο φτιάχνεται από το βωξίτη, ένα ορυκτό της γης.
- Για να γίνει ένα κιλό αλουμίνιο, χρειάζονται τέσσερα κιλά βωξίτη.
- Για να φτιαχτεί ένα αλουμινένιο κουτί, χρειάζεται τόση ηλεκτρική ενέργεια όση για να:

- δεις τηλεόραση για 3 ώρες.
- ανάβει μια λάμπα για 5 ώρες.
- λειτουργεί ένα ψυγείο για 3 ώρες.

Με την ανακύκλωση του αλουμινίου κάνουμε οικονομία στην ενέργεια και δεν πληγώνουμε τα βουνά .

Πηγή: Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης

Το κουκλοθέατρο με τα αλουμινόκουτα

7 Για να μην μείνουν παραπονεμένα τα αλουμινόκουτα στο κουκλοθέατρο που διάβασες, φτιάξε με την ομάδα σου ένα έργο για αυτά. Για να το κάνετε αυτό, πρέπει να διαβάσετε τις πληροφορίες σχετικά με την ανακύκλωση του αλουμινίου και να συμπληρώσετε τον πίνακα στις σελίδες 43 και 44.

Σημειώσεις για την υπόθεση του έργου

Τίτλος: .....

Οι ήρωες του έργου:

.....
.....
.....
.....

Ποιος είναι ο χαρακτήρας τους

.....
.....
.....
.....

Ποιο είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι ήρωες του έργου;

.....
.....
.....

.....

.....

Πώς λύνεται τελικά το πρόβλημα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τι έχω καταφέρει

Βάζω X σε αυτό που μπορώ να κάνω.

Φτιάχνω μια αφίσα.

πολύ καλά

καλά

δύσκολα

**Δημιουργώ μια ιστορία για
κουκλοθέατρο.**

πολύ καλά

καλά

δύσκολα

**Συνεργάζομαι με τους συμμα-
θητές μου.**

πολύ καλά

καλά

δύσκολα

Το τετράδιο ζωγραφικής

✓ **1** Στον παρακάτω διάλογο συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις τη(ν), στο(ν), δε(ν), ένα(ν) και βάλε τους τόνους, όπου χρειάζεται.

- Άκουσα πως θα λείπετε τ..... Κυριακή. Που θα πάτε;
- Κάπου κοντά. Δ..... έχουμε αποφασίσει ακόμη.
Ή στ..... Ωρωπό ή στ..... Χαλκίδα.
- Πως θα πάτε;
- Με αυτοκίνητο, αν αποφασίσουμε να πάμε σ..... Ωρωπό, ή με τρένο, αν επισκεφτούμε τ..... Χαλκίδα.
- Που θα μείνετε;
- Σε ε..... ξενώνα έξω από τ..... Χαλκίδα, μόνο που δ..... έχουμε κάνει κράτηση ακόμη.

Προετοιμασία μιας ζωγραφιάς

2 Μαζί με τους συμμαθητές σου αποφασίσατε να στολίσετε την τάξη σας με δικά σας έργα τοπίων. Για να οργανώσεις καλύτερα την εργασία σου απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις.

Πώς θα είναι το τοπίο που θέλεις να παρουσιάσεις;

.....

.....

Είναι ένα πραγματικό τοπίο ή ένα φανταστικό;

.....

.....

Σε ποια εποχή θα είναι η φύση, στο τοπίο που θα παρουσιάσεις;

.....

.....

**Θα το παρουσιάσεις με
μια ζωγραφιά, με ένα κολλάζ ή
με μια κατασκευή;**

.....
.....

Τι υλικά θα χρειαστείς;

.....
.....

- **Παρουσίασε το έργο σου
στην τάξη και δώσε του έναν τίτλο.**

Ζωγραφίζουμε τον τόπο μας

Πηγή:
έκδοση του Υπουργείου Αιγαίου

3 Οι μαθητές της Δ΄ τάξης του 2ου Δημοτικού Σχολείου Μύρινας Λήμνου ζωγράρισαν ένα τοπίο της πόλης τους για ένα διαγωνισμό ζωγραφικής. Το θέμα του διαγωνισμού ήταν «Τα παιδιά ζωγραφίζουν το Αιγαίο». Συνόδεψαν το έργο τους με ένα κείμενο. Διάβασέ το

παρατηρώντας τη ζωγραφιά και συμπλήρωσέ το.

Η Λήμνος είναι ένα όμορφο νησί του Βορείου Αιγαίου με πρωτεύουσα τη Μύρινα. Όταν ο καιρός είναι καλός, ο ήλιος ανατέλλει λαμπρός πάνω από την πόλη μας και ο καταγάλανος ουρανός ενώνεται με την απέραντη θάλασσα. Στο λιμάνι οι βαρκούλες αργοσαλεύουν στο κύμα. Κάτω από το εκκλησάκι του Αϊ-Νικόλα .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πολιτείες ντυμένες στα λευκά

- 1** Η πόλη χάθηκε στο χιόνι
- 2** Η πόλη χάθηκε στο χιόνι
(συνέχεια)
- 3** Τόσο χιόνι δεν ξανάγινε!

Η πόλη χάθηκε στο χιόνι

Βάζω στη σειρά

1 Αριθμήστε τα γεγονότα με τη σειρά που έγιναν:

- Ο Μαρκοβάλντο πήγε στη δουλειά με τα πόδια.
- 1** Χιόνιζε όλο το βράδυ.
- Ο Μαρκοβάλντο με προθυμία άρχισε να καθαρίζει το γύρω πεζοδρόμιο.
- Εξαιτίας του χιονιού όλοι οι δρόμοι ήταν κλειστοί.
- Στην αποθήκη που δούλευε τον περίμενε ο αρχιαποθηκάριος με ένα φτυάρι.
- Η πόλη είχε σκεπαστεί από πυκνό χιόνι.

Ξαφνική κακοκαιρία έπληξε την Κάσο

2 Διάβασε προσεκτικά το παρακάτω άρθρο μιας εφημερίδας. Απάντησε στις ερωτήσεις που ακολουθούν συμπληρώνοντας τις προτάσεις με τα κατάλληλα ρήματα.

Ισχυρές βροχοπτώσεις έπληξαν, χθες, το νησί της Κάσου. Τα προβλήματα που δημιούργησε η κακοκαιρία είναι μεγάλα. Οι κάτοικοι σε πολλά σπίτια, που είχαν πλημμυρίσει, βγάζουν ακόμα τα νερά με αντλίες και κουβάδες. Συνεργείο του Δήμου καθαρίζει τους δρόμους από τις λάσπες και τις πέτρες που κατέβασε η δυνατή βροχή.

- Η κακοκαιρία σταμάτησε.
Τι συμβαίνει τώρα στο νησί;

Πολλοί κάτοικοι .....
τα νερά από τα σπίτια τους.

Το συνεργείο του Δήμου .....
..... τους δρόμους.

- Τι είχε προηγηθεί;

Εξαιτίας της κακοκαιρίας πολλά
σπίτια ..... και
οι δρόμοι ..... με
λάσπες και πέτρες.

Συνδέω τα γεγονότα

✓ **3** Η Αγγελική θυμάται όσα έγιναν στη χθεσινή της βόλτα.

Έκανα βόλτα στη γειτονιά μου. Προχωρούσα. Άκουσα έναν περίεργο θόρυβο. Είδα ένα γατάκι, που αναζητούσε τροφή. Προσπάθησα να το πλησιάσω. Εκείνο τρύπωσε τρομαγμένο κάτω από ένα αυτοκίνητο. Έφτασα στο σπίτι. Το γατάκι ήταν ακριβώς από πίσω μου, έτοιμο να περάσει μαζί μου την αυλόπορτα. Ήμουν πολύ χαρούμενη. Θα μπορούσα τώρα να βοηθήσω το ανήμπορο αυτό γατάκι.

- Με βάση τα προηγούμενα γεγονότα γράψε στο τετράδιό σου την ιστορία της Αγγελικής. Οι λέξεις και οι φράσεις στην παρένθεση θα σε βοηθήσουν να συνδέσεις τα γεγονότα.
(χθες, καθώς, μόλις, αλλά, ύστερα από λίγο)

Συνεχίζω την ιστορία

Ο Μαρκοβάλντο ένιωθε ότι το χιόνι ήταν φίλος του. Στρώθηκε πρόθυμα στη δουλειά πετώντας μεγάλες φτυαριές χιόνι από το πεζοδρόμιο στη μέση του δρόμου.

4 Συνέχισε την ιστορία. Σκέψου ποιους άλλους ήρωες θα χρειαστείς, ποια γεγονότα θα γίνουν και με ποια σειρά, τι θα συμβεί στο τέλος. Πριν γράψεις τη συνέχεια

της ιστορίας στο τετράδιο,
συμπλήρωσε τον πίνακα της
επόμενης σελίδας.

Το πλάνο της ιστορίας μου

ΤΙΤΛΟΣ: Η πόλη χάθηκε στο χιόνι

ΗΡΩΕΣ:

Πληροφορίες για τους ήρωες:
πώς είναι εξωτερικά, τι χαρακτήρα
έχουν, τι δουλειά κάνουν και ό,τι
άλλο νομίζω πως θα μου είναι
χρήσιμο για την ιστορία μου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΠΡΟΒΛΗΜΑ:

Ποιο πρόβλημα θα αντιμετωπίσει ο Μαρκοβάλντο;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΠΟΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ:

Βάζω τα γεγονότα στη σειρά σημειώνοντας ένα σύντομο τίτλο για κάθε γεγονός.

α. .....

β. .....

γ. .....

Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (συνέχεια)

Τι προηγήθηκε;

1 Φαντάσου και γράψε για ποιο λόγο συνέβησαν τα παρακάτω γεγονότα. Χρησιμοποίησε τις λέξεις: **γιατί, επειδή**.

• Ο Αντώνης άργησε χθες να έρθει στο σχολείο .....

.....
.....
.....

• Η Αϊσέ δεν πήγε εκδρομή .....

.....
.....
.....
.....

- Ο Κώστας δεν έγραψε τις ασκήσεις, ...

Συνδέω τα γεγονότα

2 Συμπλήρωσε με μια δεύτερη πρόταση το νόημα της πρώτης πρότασης. Για να συνδέσεις τα γεγονότα των δύο προτάσεων χρησιμοποίησε τις λέξεις: **καθώς, ενώ, όταν, μόλις.**

- Χτύπησα το γόνατό μου .....

- Έσκασε το λάστιχο από το ποδήλατό μου .....

• Η μουσική σταμάτησε .....

.....
.....

• Χτύπησε το κουδούνι .....

.....
.....

• Συνάντησα τους φίλους μου

.....
.....
.....

Οι λέξεις **γιατί, επειδή, καθώς, ενώ, όταν, μόλις**, οι οποίες μας βοήθησαν να συνδέσουμε τις προτάσεις μας, λέγονται **σύνδεσμοι**

Και ξαφνικά...

✓ **3** Συμπλήρωσε τους παρακάτω διάλογους, βάζοντας τα ρήματα της παρένθεσης στον κατάλληλο χρόνο και στο κατάλληλο πρόσωπο.

Συμβουλέψου τους πίνακες στις σελ. 102-107 στο 2ο τόμο του 2ου τεύχους του βιβλίου σου

Μια ξαφνική βροχή!

– Πού ..... χθες το απόγευμα; (είμαι)

– ..... στην πλατεία.

Δεν ..... όμως πολλή ώρα. (είμαι, μένω)

– Γιατί;

– Καθώς ..... με τους φίλους μου, ξαφνικά ..... να βρέχει. (παίζω, αρχίζω)

Περιπέτεια στην Πάρνηθα!

- Το περασμένο Σάββατο, εγώ και τα ξαδέρφια μου ..... εκδρομή στην Πάρνηθα. (πηγαίνω)
- Α, ναι; Πώς τα .....; (περνώ)
- ..... υπέροχα!
Είχε πολύ χιόνι! ..... όμως και μια τρομάρα με το τελεφερίκ!
Καθώς ....., το τελεφερίκ ξαφνικά ..... και ..... αρκετή ώρα στον αέρα. (είμαι, παίρνω, ανεβαίνω, σταματώ, μένω)

Τι έχω καταφέρει

Βάζω **X** σε αυτό που μπορώ να κάνω. Δε βάζω **X** σε αυτό που ακόμη με δυσκολεύει.

- Ξεχωρίζω τον Παρατατικό από τον Αόριστο.
- Κλίνω ένα ρήμα στον Παρατατικό και στον Αόριστο.
- Συμπληρώνω το νόημα μιας πρότασης με μια δεύτερη πρόταση.

Άλλαξε ο καιρός, αλλάζουν τα σχέδιά μας!

4 Η συντροφιά της εικόνας ξεκίνησε την εκδρομή της με καλοκαιρία, αλλά στη συνέχεια ο καιρός χάλασε. Φαντάσου και γράψε στο τετράδιό σου την περιπέτεια που έζησε αυτή η παρέα για να δείξεις στο συμμαθητή σου πώς πρέπει να αντιδρούμε, όταν μας συμβαίνει μια αναποδιά. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν.

- Τι έκαναν οι εκδρομείς λίγο πριν αλλάξει ο καιρός;
- Πώς άλλαξε ο καιρός;

- Τι προβλήματα παρουσιάστηκαν από την κακοκαιρία;
- Πώς τα αντιμετώπισαν;
- Είχαν πάρει τα μέτρα τους;
- Τι έγινε στο τέλος;

Διάβασε το γραπτό σου στο διπλανό σου και συζητήστε τα σημεία που χρειάζονται βελτίωση. Η παρακάτω λίστα θα σας βοηθήσει.

Βελτιώνω το γραπτό μου

- Βάζω έναν τίτλο που να ταιριάζει στην ιστορία.
- Γράφω αυτά που ζητάει το θέμα.
- Φροντίζω αυτά που γράφω να είναι κατανοητά.
- Δίνω όλες τις πληροφορίες που χρειάζονται.

- Βάζω σωστά τις τελείες και τους τόνους.
- Προσέχω την ορθογραφία και την εμφάνιση του γραπτού μου.
- Χρησιμοποιώ παραγράφους.

Σε ποια από τα παραπάνω σημεία πιστεύεις ότι πρέπει να βελτιωθείς;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τόσο χιόνι δεν ξανάγινε!

Ο Εύρης δημοσιογράφος

✓ **1** Ο Εύρης βρίσκεται στο νησί της Σκύρου την ώρα που συμβαίνει η κακοκαιρία. Μεταδίδει αμέσως την είδηση. Γράψε το παρακάτω κείμενο βάζοντας τα ρήματα της παρένθεσης στον Ενεστώτα.

Το ύψος του χιονιού εντός του οικισμού **ξεπερνά** (ξεπέρασε) το ένα μέτρο. Στις ορεινές περιοχές ..... (έφτασε) τα δύο μέτρα και στα παράλια, το κύμα ..... χτυπούσε) το χιόνι. Η συγκοινωνία στο εσωτερικό του νησιού ..... (ήταν) από δύσκολη

έως επικίνδυνη. Προβλήματα
..... (υπήρξαν)
στο δίκτυο ηλεκτροδότησης.

Θυμάμαι ότι τα ρήματα
κλίνονται διαφορετικά,
όταν μιλάμε για κάτι που
συμβαίνει **τώρα** και όταν
μιλάμε για αυτό που συνέβη
στο **παρελθόν**.

Φαίνονται ίδιοι, αλλά δεν είναι!

✓ **2** Οι παραπάνω χιονάνθρωποι
διαφέρουν σε τέσσερα σημεία.

Γράψε τέσσερις προτάσεις που να περιγράφουν τις αντίστοιχες διαφορές.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Υπογράμμισε τα επίθετα στις παραπάνω προτάσεις. Σε ποιο βαθμό βρίσκονται;

3 Συμπλήρωσε τα κενά που υπάρχουν στον παρακάτω διάλογο των παιδιών με τα επίθετα που είναι στις παρενθέσεις, χρησιμο-

ποιώντας τα στον κατάλληλο βαθμό.

– Η αίθουσά μας είναι .....
(φωτεινή) και ..... (μεγάλη)
από τη δική σας.

– Η δική μας είναι η .....
(μικρή), γιατί το τμήμα μας έχει
τους ..... (λίγος) μαθητές
απ' όλα τα τμήματα του σχολείου.

4 Παρατήρησε τους διπλανούς τίτλους από άρθρα εφημερίδων. Αναφέρονται όλοι στις ισχυρές χιονοπτώσεις, που έπληξαν την Ελλάδα για ένα τριήμερο.

Οι τίτλοι των άρθρων είναι σύντομοι και μερικές φορές δίνουν λίγες πληροφορίες για την είδηση, στην οποία αναφέρονται.

Συνήθως προσπαθούν να προκαλέσουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη για να διαβάσει την είδηση.

Δρόμοι-παγίδες

Η Ελλάδα στην κατάψυξη

Κλειστά τα σχολεία

**Φόβοι για ελλείψεις
σε καύσιμα και τρόφιμα**

Επιτέλους χιόνι!

- Υπογράμμισε τα ρήματα.
Τι παρατηρείς;

Τις προτάσεις από τις οποίες παραλείπονται τα ρήματα τις λέμε **ελλειπτικές**.

- **Μεγάλωσε τους προηγούμενους τίτλους γράφοντας τα ρήματα που εννοούνται. Μπορείς να προσθέσεις και άλλες πληροφορίες. Έτσι ο αναγνώστης θα καταλαβαίνει πιο εύκολα τις ειδήσεις στις οποίες αναφέρονται οι τίτλοι.**

Π.χ. Οι δρόμοι σε πολλές περιοχές της Ελλάδας μετατράπηκαν σε παγίδες για τους οδηγούς, εξαιτίας του παγετού.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Η εφημερίδα της τάξης μου

Σε ένα πρωτοσέλιδο εφημερίδας παρατηρούμε:

2 Έκδοση των μαθητών του Επιστημονικού Σχολείου Φιλοθέης Χαλκίδας

1 ΟΪΤΕΡΟΥΧΙΣΜΑΙΤΟΣ

4 ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΡΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

3 Αρ. Φύλλου 72
Μάιος – Ιούνιος
2003

6

8 Περιεχόμενα
Σελ. 2,3
Αγωγή Υγείας
Σελ. 4,5
«Χίος Πητυρούσι ή Αθήλως»
Σελ. 6
Πρώτη εφαρμογή 28 Ολοήμερων Σχολείων
Σελ. 7
Ταξίδεψτε με το «Χουζουνοτάκι μας»

7 Από την εκδήλωση των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

5 Την Τετάρτη 4 Ιουνίου 2003, στην επίσημη εκδήλωση των Σχολείων μας, πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θέμα «Χίος Πητυρούσι ή Αθήλως» από τις τάξεις Ε' και Στ' και Αγωγής Υγείας με θέμα «Αειφορία και Υγεία» από τις τάξεις Α' και Β'.

Παρακολουθήστε για να δείτε ποιά προγράμματα θα βρείτε στις υποστηρίξεις κατόπιν της εφαρμογής μας.

Επίσκεψη στο Απολιθωμένο Δέντρο

Ταξίδεψτε με το Χουζουνοτάκι μας

Εκδρομή στο Αίτωλο

Το πρώτο Ολοήμερο Σχολείο

8 **Άγια λόγια**
Φεύσαμε στο τέλος μιας καλής σχολικής χρονιάς. Το φθινόπωρο κρατάτε στα χέρια σας, είναι αφιερωμένο στις δημιουργικές δραστηριότητες των Σχολείων μας όπως η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και η Αγωγή Υγείας. Σας ευχόμαστε Καλή Καλοκαίρι και Καλή Ανάπτυξη τον επόμενο Σεπτέμβριο.

- 1** το όνομα της εφημερίδας
(**Φτερουγίσματα**)
- 2** ποιος την εκδίδει
(**Έκδοση των μαθητών
του Ολοήμερου Δημοτικού
Σχολείου Θυμιανών Χίου**)
- 3** αριθμός φύλλου και ημερομηνία
(**Αρ. Φύλλου 72,
Μάιος-Ιούνιος 2003**)
- 4** ένα συναρπαστικό τίτλο για
το κύριο γεγονός
(**ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΡΑΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ**)
- 5** το κύριο γεγονός του πρωτοσέ-
λιδου
(**Την Τετάρτη 4 Ιουνίου 2003,
στην αίθουσα εκδηλώσεων
του Σχολείου μας, πραγματο-
ποιήθηκε η παρουσίαση
των προγραμμάτων Περιβαλ-
λοντικής Εκπαίδευσης με θέμα**

«Χίος: Πιτυούσα ή Αιθάλη;»
από τις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ και
Αγωγής Υγείας με θέμα «Δια-
τροφή και Υγεία» από τις τάξεις
Α΄ και Β΄.

Περισσότερα για τα δυο
αυτά προγράμματα θα βρείτε
στις εσωτερικές σελίδες
της εφημερίδας μας.)

6 φωτογραφίες που θα συνο-
δεύουν το γεγονός

7 ένα σύντομο σχόλιο που
θα μπαίνει κάτω από
τις φωτογραφίες (λεζάντα)
(Από την εκδήλωση των προ-
γραμμάτων Αγωγής Υγείας και

Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης)

8 μια στήλη που θα ενημερώνει τους αναγνώστες τι άλλο μπορούν να διαβάσουν στην εφημερίδα

(Περιεχόμενα

Σελ 2,3 Αγωγή Υγείας

Σελ 4,5 «Χίος: Πιτυούσα ή Αιθάλη;»

Σελ 6 Πιλοτική εφαρμογή 28 Ολοήμερων Σχολείων

Σελ 7 Ταξιδέψτε με Το «Χουχουνάκι» μας

5 Φτιάξε, σε μεγάλο χαρτί, σε συνεργασία με τους συμμαθητές σου, το πρωτοσέλιδο για τη δική σας εφημερίδα. Χρησιμοποιήστε το κείμενο και τις φωτογραφίες που θα βρείτε στην τελευταία σελίδα του Τετραδίου Εργα-

σιών. Μπορείτε, αν θέλετε, να χρησιμοποιήσετε δικό σας κείμενο και φωτογραφικό υλικό. Προσέξτε να υπάρχουν στο πρωτοσέλιδό σας όλα εκείνα που λέει η Σοφούλα.

Ιστορίες του χειμώνα

- 1 Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι
- 2 Κάτω απ' το χιόνι
- 3 Ο εγωιστής Γίγαντας

Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι

Η Μαριάννα μονολογεί

✓ **1** Βάλε τόνους στα λόγια της Μαριάννας:

Θυμήσου!

οι λέξεις **που** και **πως** παίρνουν τόνο, όταν ρωτάμε με αυτές καθώς επίσης και στις φράσεις **πού** και **πού**, **πώς** και **πώς**.

«Που να είναι τώρα ο Τουρτούρι; Θα περιμένει αραγε ως αύριο; Θέλω πως και πως να τον ξαναδω. Δεν ξέρω αν έκανα καλά που εφυγα τόσο βιαστικά. Μου υποσχέθηκε, βεβαία, πως θα με περιμένει. Μηπως όμως δεν αντεξει και λιώσει; Πως θα πεισω τη μαμα

να με αφήσει να πάω τώρα στην πλατεία;»

Να σας πω...

✓ **2** Συμπλήρωσε τους διαλόγους με την προσωπική αντωνυμία που ταιριάζει. (εμένα, σας, το, μου, σου, την)

 – Κύριε!

 – Σε ..... μιλάτε;

 – Ναι ..... λέτε ..... παρακαλώ τι ώρα είναι;

- ..... δίνεις για λίγο το ποδήλατό σου;
- Ναι. Πρόσεξε όμως μην ..... χαλάσεις.
- Μην ανησυχείς ..... υπόσχομαι ότι θα ..... προσέξω.

– ..... έδωσε η Μαρία πρό-
σκληση για τα γενέθλιά της;

– Βέβαια!

Μας ..... έδωσε χθες.

Μπαίνω στην ιστορία!

3 Ο συγγραφέας θέλει να βάλει ένα νέο ήρωα στην περιπέτεια του Τουρτούρι και δίνει την ευκαιρία σε εσένα. Αποφάσισε το ρόλο που θέλεις να παίξεις στην ιστορία. Συζήτησε τις ιδέες σου με το διπλανό σου. Αφού γράψεις το ρόλο σου, διάβασέ τον στο συμμαθητή σου.

Να μερικές ερωτήσεις που θα σε βοηθήσουν να φανταστείς το ρόλο σου:

- Τι ρόλο διάλεξες;
(π.χ.: ένας περαστικός σπουργίτης ή το άγαλμα της πλατείας)

ή ό,τι άλλο θελήσεις εσύ)

- Τι χαρακτήρα θα έχεις; (π.χ. Θα είσαι γκρινιαρής; Θα είσαι ξεχασιάρης; Θα δίνεις συμβουλές; Θα συντροφεύεις τον Τουρτούρι;)
- Πώς θα είναι η εμφάνισή σου;
- Ποιον ήρωα της ιστορίας θα συναντούσες;
- Πού θα τον συναντούσες;
- Τι θα έβλεπες γύρω σου;
- Τι θα του έλεγες;

Το δίλημμα του Τουρτούρι!

4 Ο Τουρτούρι αντιμετωπίζει ένα δίλημμα. Αν ο καιρός αλλάξει, καθώς περιμένει τη Μαριάννα, κινδυνεύει να λιώσει. Πώς νομίζεις ότι θα συνεχιστεί η ιστορία;

- Συζητήστε στην τάξη μερικές ιδέες για τη συνέχεια της ιστορίας, ώστε να έχει ευχάριστο τέλος.
- Συζητήστε στην τάξη μερικές ιδέες για τη συνέχεια της ιστορίας, ώστε να έχει δυσάρεστο τέλος.
- Υποδυθείτε ένα ρόλο ο καθένας και παίξτε τη συνέχεια που προτιμάτε στην τάξη.

Συζητώ με τους συμμαθητές μου

Αντιμετώπισα κάποιες δυσκολίες

- στο ρόλο μου;
- στη συνεργασία με τους συμμαθητές μου;

Γράφω τις εντυπώσεις μου από τη συμμετοχή μου στο θεατρικό έργο.

Κάτω απ' το χιόνι

Χαϊκού

Είτε βραδιάζει
είτε φέγγει
μένει λευκό το γιασεμί.

Γιώργος Σεφέρης,
Ποιήματα, εκδ. Ίκαρος

Κίτρινα, άσπρα
χρυσάνθεμα· μα θέλω
κι ένα κόκκινο!

Μασαόκα Σίκι,
132 γιαπωνέζικα χαϊκού,
μτφρ. Ρούμπη Θεοφανοπούλου,
εκδ. Πρόσπερος

Τα **χαϊκού** είναι μια μορφή ιαπωνικού ποιήματος. Ένα χαϊκού έχει **17 συλλαβές** και χωρίζεται σε **τρεις στίχους**. Ένα χαϊκού περιγράφει μια στιγμή του χρόνου. Δημιουργεί με λέξεις μια εικόνα. Συχνά αυτή η εικόνα αποκαλύπτει και πώς νιώθει ο δημιουργός του χαϊκού. Χαϊκού έχουν γράψει ποιητές και ποιήτριες σε όλο τον κόσμο. Ένας σημαντικός έλληνας ποιητής που έγραψε χαϊκού είναι ο Γιώργος Σεφέρης.

✓ **1** Μέτρησε τις συλλαβές των δυο χαϊκού στη σελίδα 87. Συμβουλέψου τους κανόνες συλλαβισμού στις σελίδες 92-93 στο 2ο τόμο του 2ου τεύχους του βιβλίου σου.

Γράφουμε χαϊκού!

2 Διάλεξε μια εικόνα της φύσης για καθεμία από τις εποχές του χρόνου. Ζωγράφισε στο τετράδιό σου αυτές τις εικόνες και γράψε δίπλα τους από ένα χαϊκού. Διάβασε τι έκανε η Μελίνα.

Χειμώνας

Πέφτουν νιφάδες.
Μέσα σε λευκά φύλλα
ένα σπουργίτι.

Μελίνα

Ο εγωιστής Γίγαντας

Ένας εγωιστής Γίγαντας

✓ **1** Ο Γίγαντας συνέχισε να κάνει παρατηρήσεις στα παιδιά. Συμπλήρωσε τα λόγια του γράφοντας στα κενά τις κτητικές αντωνυμίες που είναι στην παρένθεση με άλλη μορφή.

Δε θα ξαναπατήσετε στον (**δικό μου**) κήπο ..... . Να πείτε στους (**δικούς σας**) γονείς ..... να σας πάνε να παίζετε στους (**δικούς τους**) κήτους ..... . Και αν ο (**δικός σας**) κήπος ..... είναι μικρός, δε μ' ενδιαφέρει. Ο καθένας πρέπει να προστατεύει την (**δική του**) περιουσία ..... .

Συνήθως!

2 Τι γινόταν συνήθως, πριν από την επιστροφή του Γίγαντα; Συμπλήρωσε το παρακάτω κείμενο.

Για επτά χρόνια τα παιδιά
..... (πηγαίνω) συνήθως
για παιχνίδι στον κήπο του Γίγα-
ντα. Κάθε Άνοιξη οι ροδακινιές
..... (φουντώνω) από
λεπτοκαμωμένα ροζ και λευκά
λουλουδάκια. Τα πουλιά
..... (τραγουδώ)
στα δέντρα τόσο γλυκά που
τα παιδιά ..... (συνη-
θίζω) να σταματούν το παιχνίδι
τους για να τ' ακούσουν.

Ξαφνικά!

3 Γράψε ποιες αλλαγές έγιναν στον κήπο, όταν ξαφνικά επέστρεψε ο Γίγαντας.

Τα παιδιά δεν ..... (έχω) πού να παίξουν. Τα πουλιά ..... (σταματώ) να τραγουδούν και τα λούλουδα ..... (ξεχνώ) να ανθίσουν. Το Χιόνι ..... (σκεπάζω) το χορτάρι και η Παγωνιά ..... (βάφω) τα δέντρα ασημιά.

Αξιότιμε κύριε Γίγαντα!

4 Είσαι ένα από τα παιδιά της γειτονιάς που αποφάσισαν με ένα γράμμα να ζητήσουν συγγνώμη από το Γίγαντα. Θέλουν να του εξηγήσουν γιατί έπαιζαν στον κήπο χωρίς την άδεια του και να τον παρακαλέσουν να τους αφήσει να ξαναπαίξουν εκεί.

- Το γράμμα στη σελίδα 94 θα σε βοηθήσει να ετοιμάσεις τη δική σου επιστολή.

Ιωάννα Προκοπίου
Αγ. Κυριακής 54,
48100 Πρέβεζα

1

2 Τρίτη 23 Νοεμβρίου

Αγαπητοί Ερευνητές, **3**

Πολύ ωραία η εφημερίδα σας,
αλλά θα ήθελα να βάζετε περισ-
σότερα παιχνίδια και πιο πολλά
θέματα για τη φύση και τα ζώα.

4

Μου αρέσει πολύ να διαβάζω
βιβλία και να παίζω μπάσκετ.
Είμαι 9 χρονών και πηγαίνω
στην Γ΄ τάξη. Θα ήθελα να αλληλο-
γραφήσω με αγόρια και κορίτσια
που έχουν την ίδια ηλικία με εμένα.

Με εκτίμηση **5**

Ιωάννα Προκοπίου **6**

Στοιχεία της επιστολής:

1 ΑΠΟΣΤΟΛΕΑΣ

Το **όνομα και τη διεύθυνση** του αποστολέα. Αν το γράμμα είναι για κάποιο φίλο ή γνωστό, δε χρειάζεται να γράψεις τη διεύθυνσή σου.

2 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

Η **ημερομηνία** που γράφεις το γράμμα.

3 ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Ο **τρόπος που χαιρετάς** τον παραλήπτη.

4 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Για ποιο λόγο γράφεις την επιστολή. Σε ένα γράμμα γράφεις τα νέα σου, δίνεις πληροφορίες, ζητάς κάτι, δίνεις εξηγήσεις, εκφράζεις ευχαριστίες ή κάνεις παράπονα.

5 ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Ένας **αποχαιρετισμός** για να τελειώσει το γράμμα.

6 ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Το **ονοματεπώνυμό** σου. Αν είναι επίσημο γράμμα, βάζεις και την **υπογραφή** σου.

Ο κήπος έγινε δικός σου...

5 Κληρονόμησες τον κήπο του Γίγαντα και έχεις επιτρέψει στα παιδιά της γειτονιάς να παίζουν σ' αυτόν. Όμως κάποιοι χαλούν τα παρτέρια και δε σέβονται τις ώρες κοινής ησυχίας. Σε συνεργασία με την ομάδα σου, γράψτε σε ένα φύλλο χαρτί μια πινακίδα ζητώντας από τα παιδιά να είναι πιο προσεκτικά.

Φωτ/φίες: Α. Γραμματικός

**Τα πρώτα χιόνια έπεσαν
στο νομό μας την Κυριακή.
Η πόλη μας έγινε κατάλευκη.
Το χιόνι κάλυψε τα πάντα
προσφέροντας πανέμορφες
εικόνες. Σε πολλούς οικισμούς
το χιόνι έφτασε το ένα μέτρο.
Τα παιδιά είχαν αμέτρητες
ευκαιρίες για παιχνίδι. Βέβαια,
το χιόνι έφερε τα γνωστά προ-
βλήματα στις συγκοινωνίες
καθώς και διακοπές ρεύματος και
νερού. Ο δρόμος προς την Εθνι-
κή Οδό έκλεισε για πολλές ώρες.**

**Φωτ/φία:
Β. Κούρτης**

**Φωτ/φία:
από εφημ.
*Ευρυτανικά***

Περιεχόμενα

Στη γη και στη θάλασσα

3. Οι ακροβάτες της θάλασσας ...7
4. Γη και θάλασσα 14
5. Οι μικροί ταξιδιώτες
ανεβαίνουν στο βουνό 19

Ο κόσμος γύρω μας

1. Πώς υιοθετήσαμε
ένα κομμάτι γης 25
2. Τα χαρτιά ανακυκλώνονται! ..34
3. Το τετράδιο ζωγραφικής.....46

Πολιτείες στα λευκά

1. Η πόλη χάθηκε στο χιόνι 52
2. Η πόλη χάθηκε στο χιόνι
(συνέχεια) 60
3. Τόσο χιόνι δεν ξανάγινε! 69

Ιστορίες του χειμώνα

1. Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι 82
2. Κάτω απ' το χιόνι 87
3. Ο εγωιστής Γίγαντας.....90

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.